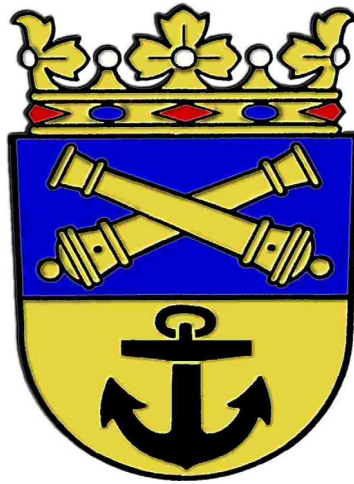

LOVIISAN KAUPUNKI

**TALOUSARVIO- JA TALOUSSUUNNITELMA-
EHDOTUKSEN LAATIMISOHJE 2027–2029**

TALOUSARVION 2027 VALMISTELUN PERIAATTEET JA TAVOITEASETANTA SEKÄ TALOUSSUUNNITELMAN 2027–2029 VALMISTELUA KOSKEVAT SUUNNITTELUOHJEET

Sisällysluettelo:

Kuntalain talousarviota koskevat säädökset.....	3
Kaupungin strategia.....	3
Talousarvion ja taloussuunnitelman 2027–2029 laadinnan lähtökohdat	4
Talousarvion 2027–2029 tavoiteasetanta	4
Henkilöstösuunnittelu ja rekrytointi 2027–2029	5
Henkilöstösuunnitelman laadinta vuodelle 2027	5
Kunta-alan sopimuskorotukset vuosina 2027–2029	5
Investoinnit 2027–2029.....	6
Vuoden 2027 talousarvioehdotuksen raami	7
Valmistelun aikataulu	8
Talousarvion sitovuus	8
Sitovat tavoitteet ja tulostavoitteet Loviisan kaupungin tasolla.....	8
Sitovat tavoitteet ja tulostavoitteet liikelaitoksessa	9
Sitovat tavoitteet ja tulostavoitteet tytäryhtiöissä	9

Kuntalain talousarviota koskevat säädökset

Kuntalain 110. §:n mukaan

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (*suunnitelmakausi*). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kaupungin strategia

Talousarvion 2027 ja taloussuunnitelman 2027–2029 pohjana on voimassa oleva strategia. Kaupunkistrategia hyväksyttiin kaupunginvaltuuston kokouksessa 15.4.2026 (§ 42).

Strategiaa toteutetaan talousarvion vuosisuunnitelmien ja euromääräisten budjettien kautta. Strategialla ja talousarviolla tulee olla selvä keskinäinen yhteys, sillä resurssien kohdentamisen tulisi pohjautua voimassa olevaan strategiaan.

Taloussuunnitelmakauden 2027–2029 tavoiteasetantaa toteutetaan kaupungin strategian pohjalta.

Talousarvion ja taloussuunnitelman 2027–2029 laadinnan lähtökohdat

Loviisan kaupungin ja Loviisan Vesiliikelaitoksen ylijäämä oli tilinpäätöksessä 2025, 12,3 miljoonaa euroa. Loviisan kaupungin velkamäärä laski 1 047 eurolla asukasta kohden tilikaudella 2025 ollen 3 728 euroa per asukas tilinpäätöksessä 2025.

Vuoden 2026 talousarvio on laadittu 3,1 miljoonaa euroa ylijäämäisenä. Ensimmäisten neljän kuukauden toteumatietojen perusteella tulos on negatiivinen, n. 2,4 miljoonaa euroa.

Verotulot odotetaan toteutuvan talousarvion mukaisina, kun taas valtionosuudet ennustetaan jäävän vähän budjetoidusta tasosta.

Talousarvion 2027–2029 tavoiteasetanta

Tavoiteasetanta perustuu valtuuston 15.4.2026 hyväksymään strategiaan.

Loviisan kaupungin missiona on rakentaa elinvoimaista Loviisaa, joka kasvaa ihmisistä, paikallisista vahvuuksista ja rohkeasta uudistumisesta yhdessä, ja samalla mahdollistaa toimivan, kestävän ja turvallisen arjen kaikille loviisalaisille. Visio on olla Suomen energisin ja hiilineutraalein rannikkokaupunki – kaksikielinen kasvava yhteisö, jossa rohkeus, luovuus ja välittäminen kohtaavat. Loviisa on helposti saavutettava ja vastuullisesti kasvava, joka houkuttelee perheitä, uusia osaajia ja yrityksiä.

Strategiassa on nostettu esille seuraavat painopisteet:

- 1) Elinvoima, veto- ja pitovoima – *Loviisassa kasvaminen on helppoa*
- 2) Hyvinvointi ja yhdenvertaisuus – *Hyvä elämä kuuluu kaikille*
- 3) Sivistys ja koulutus – *Kaksikielinen osaamisen kaupunki*
- 4) Kulttuuri, taide ja liikunta – *Luovuuden ja liikkeen kotikaupunki*
- 5) Osallistava ja avoin päätöksenteko – *Avoimesti toimiva Loviisa*
- 6) Henkilöstö ja johtaminen – *Yhdessä toimiva ja merkityksellinen työpaikka*
- 7) Kestävä talous ja kehitys – *Toimiva ja vakaa perusta*

Strategiaa toteutetaan talousarvion ja käyttösuunnitelmien kautta. Strategisista tavoitteista johdetaan ja valitaan seurattavat vastuualuekohtaiset avaintavoitteet. Resurssien kohdentamisen perusteena tulisi olla kaupungin vision saavuttaminen.

Laadukkaiden ja riittävien palveluiden järjestäminen ja turvaaminen myös tulevaisuudessa Loviisan kaupungin asukkaille varmistetaan parhaiten pitämällä Loviisan kaupungin talous vahvalla pohjalla ja etsimällä proaktiivisesti pysyviä, rakenteellisia, tuottavuutta parantavia ja kustannuksia alentavia ratkaisuja.

Tuottavuuden parantamisella tavoitellaan sitä, että tuotanto kasvaa kustannuksia enemmän. Tavoitteena on, että tuottavuuden lisäämisen avulla Loviisan kaupungin kulut tulevat edelleen pienenemään asiakaspalvelun kuitenkaan suuremmin heikentymättä.

Henkilöstösuunnittelu ja rekrytointi 2027–2029

Henkilöstösuunnittelun lähtökohtana vuonna 2027 ja vuosina 2028–2029 on kaupunkistrategia ja siinä määritellyt tavoitteet, joiden avulla meillä on yhdessä toimiva ja merkityksellinen työpaikka. Henkilöstöresurssien suunnittelun ja käytön tulee tukea kaupungin kilpailukyvyn ja vetovoimaisuuden parantamista. Henkilöstöresurssien suunnittelussa tulee myös huomioida kaupungin tuottamien palveluiden tarve sekä henkilöstömäärä suhteessa asukaslukuun.

Toimintatapoja ja työkykyjohtamista tulee kehittää edelleen niin, että henkilöstön työhyvinvointi ja osaamisen vahvistaminen huomioidaan. Palvelujen järjestämisessä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan vaihtoehtoisia palvelujen tuottamistapoja esimerkiksi tekoälyn ja digitalisaation avulla siltä osin kuin se on taloudellisesti tarkoituksenmukaista.

Suurin osa rekryointitarpeesta syntyy eläkepoistuman ja muun henkilöstön vaihtuvuuden kautta. Kevan laatimien eläkepoistumaennusteiden mukaan vanhuuseläkkeelle arvioidaan jäävän noin 20 henkilöä vuosittain jaksolla 2027–2029. Eläkkeelle voi kuitenkin jäädä joustavasti 65–69 vuoden ikäisenä, minkä vuoksi vuosittaista eläkepoistumaa on vaikea tarkalleen ennakoida.

Vastuualueiden tulee edelleen harkita uuden henkilökunnan rekrytoimista hyvin kriittisesti sekä seurata vuoden 2027 aikana tehtäviä rekrytointeja. Henkilöstön eläkkeelle siirtymisen ja muun vaihtuvuuden varalle vastuualueiden tulee lisäksi laatia suunnitelma siitä, millä muulla tavalla tai millä muulla osaamisella tehtävät voitaisiin järjestää uudelleen ilman, että kaikkiin vapautuviin virkoihin ja tehtäviin jouduttaisiin rekrytoimaan uutta henkilökuntaa.

Henkilöstösuunnitelman laadinta vuodelle 2027

Henkilöstöhallintotiimi (HR-tiimi) toimittaa vastuualueille henkilöstösuunnittelun pohjaksi tarvittavat tiedot 7.8.2026 mennessä. Vastuualueiden tulee 4.9.2026 mennessä toimittaa henkilöstöpäällikölle yksityiskohtainen vuoden 2027 henkilöstösuunnitelma. Suunnitelman laadintaa varten toimitetaan valmis pohja, johon kirjataan ne virat ja tehtävät, joita varten varataan määrärahaa vastuualueittain vuoden 2027 talousarvioon. Suunnitelman mukainen henkilöstöresurssi kirjataan suunnitelmaan henkilötövuosina.

Kunta-alan sopimuskorotukset vuosina 2027–2029

Henkilöstömenojen lähtökohtana on vuoden 2026 arvioitu toteuma. Nykyiset virka- ja työehtosopimukset (KVTES, OVTES ja TS) ovat voimassa 1.5.2025–29.2.2028. Vuodelle 2027 on olemassa olevien tietojen perusteella kunta-alalla sovittu, että 1.4.2027 palkkoja korotetaan 2,0 %:n yleiskorotuksella ja lisäksi on sovittu, että 1.4.2027 on paikallisesti jaettava järjestelyerä (0,40 %) ja kehittämisohjelmaerä (0,40 %).

Vuoden 2028 osalta kunta-alalla on sovittu, että 1.2.2028 jaetaan paikallinen kehittämisohjelmaerä, jonka suuruus on 1,0 %.

Investoinnit 2027–2029

Investointiohjelma laaditaan vuosille 2027–2029. Investointiohjelman laadintaa ohjaavat tulevaisuuden palveluverkko sekä voimassa oleva investointiohje.

Investointisuunnitelman 2027 pohjana on päivitetty versio vuoden 2026 talousarviossa olevasta investointisuunnitelmasta. Taloussuunnitelmakauden tavoite on, että vuosikate kattaa poistot.

Investointisuunnitelman valmistuttua syksyllä raami tarkentuu lainakannan, rahoituskulujen ja poistojen sekä verotulojen että valtionosuuksien osalta. Taulukossa 1 esitetään voimassa oleva investointisuunnitelma.

Taulukko 1

Kaupunki yhteensä									
	Kustannus- arvio yht.	Käytetty	Tulevat suun- nitelmat yht.	TA 2027	Pitemmän ajan suunnitelma				
					2028	2029	2030	2031	2032
Investointimenot yhteensä:									
Demokratiapalvelut	3 135		1 930	780	230	230	230	230	230
Kaupunginkanslia	0		0	0	0	0	0	0	0
Sivistystoimi	2 342		1 355	355	200	200	200	200	200
Kulttuuri ja hyvinvointi	2 480		2 150	650	900	150	150	150	150
Kaupunkikehitys	65 045		45 315	6 995	18 445	11 075	4 175	2 625	2 000
Taseyksikkö Hulevesi	2 020		2 020	370	370	320	320	320	320
Investointimenot yhteensä	75 022		52 770	9 150	20 145	11 975	5 075	3 525	2 900
Investointitulot yhteensä:									
Demokratiapalvelut	-1 200		-1 100	-350	-200	-200	-150	-100	-100
Kaupunginkanslia	0		0	0	0	0	0	0	0
Sivistystoimi	-50		0	0	0	0	0	0	0
Kulttuuri ja hyvinvointi	0		0	0	0	0	0	0	0
Kaupunkikehitys	-3 385		-3 250	-2 000	-1 250	0	0	0	0
Taseyksikkö Hulevesi	0		0	0	0	0	0	0	0
Investointien tulorahoitus yhteensä	-4 635		-4 350	-2 350	-1 450	-200	-150	-100	-100
Kaupunki yhteensä NETTO	70 387		48 420	6 800	18 695	11 775	4 925	3 425	2 800

Vuoden 2027 talousarvioehdotuksen raami

Taulukko 2

TUOSLASKELMA - RESULTATRÄKNING ilman liikelaitosta - affärsverket inte medräknat							
	2025	2026	2026	2027	TS 2028	TS 2029	
	Tilinpäätös	Talousarvio, alkup.	Talousarvio, muut. sis org. muutos	Raami	Ennuste	Ennuste	
Veroprosentti / Skattesats 8,10 %	Bokslut	Budget, urspr.	Budget, ändrad inkl. org.förändring	Ramförslag	Prognos	Prognos	
Toimintatuotot - Verksamhetsintäkter	23 171 204	8 593 750	8 593 750	8 435 435	8 573 582	8 712 966	
Toimintakulut - Verksamhetsutgifter	-59 614 347	-59 165 912	-59 285 912	-61 359 708	-61 960 036	-62 780 129	
TOIMINTAKATE - VERKSAMHETSBRIDAG	-36 443 143	-50 572 162	-50 692 162	-52 924 273	-53 386 454	-54 067 162	
Verotulot - Skatteintäkter	43 473 898	44 131 000	44 131 000	45 094 000	46 310 000	47 772 000	
Kunnallisvero - Kommunalskatt	24 418 355	26 947 000	26 947 000	25 523 000	26 135 000	27 047 000	
Yhteisövero - Samfundsskatt	9 242 860	7 484 000	7 484 000	9 671 000	10 225 000	10 725 000	
Kiinteistövero - Fastighetsskatt	9 812 683	9 700 000	9 700 000	9 900 000	9 950 000	10 000 000	
Valtionsosuudet - Statsandelar	9 736 923	8 599 574	8 599 574	8 683 940	8 868 126	8 967 804	
Rahoitustuotot ja kulut - Finansieringsinkomster c	1 376 955	1 116 200	1 116 200	1 200 000	880 000	460 000	
VUOSIKATE - ÅRSBRIDAG	18 144 633	3 274 612	3 154 612	2 053 667	2 671 673	3 132 642	
Poistot ja arvonalennukset - Avskrivningar och n	-6 679 230	-6 288 743	-6 288 743	-6 289 710	-6 836 661	-7 103 888	
Satunnaiset erät - Extraordinära poster	850 000						
TILIKAUDEN TULOS -							
RÄKENSKAPSPERIODENS RESULTAT	12 315 403	-3 014 131	-3 134 131	-4 236 042	-4 164 988	-3 971 246	
Poistoeron lis. (-) - väh. (+) - Avskrivn.diff.	208 384	100 000	100 000	140 000	140 000	140 000	
Varausten lisäys tai vähennys -							
Ökning eller minskning av reserveringar							
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ -							
RÄKENSKAPSPERIODENS ÖVERSKOTT	12 523 787	-2 914 131	-3 034 131	-4 096 042	-4 024 988	-3 831 246	
Kertynyt ylijäämä - Ackumulerat överskott	31 729 966	28 815 835	28 695 835	24 599 793	20 574 805	16 743 559	

Taulukko 3 Vastuualueet

Talousarvioraami vastuualueittain (ulkoinen) - Budgetram ansvarområdesvis (extern)							
	2025	2026	2026	2027	TS 2028	TS 2029	
	Tilinpäätös	Talousarvio, alkup.	Talousarvio, muut. sis org. muutos	Raami	Ennuste	Ennuste	
	Bokslut	Budget, urspr.	Budget, ändrad inkl. org.förändring	Ramförslag	Prognos	Prognos	
Demokratiapalvelut - Demokratitjänster							
Tulot - Inkomster	241 109	10 544 600	10 544 600	289 000	322 000	354 000	
Menot - Utgifter	-1 739 973	-1 642 748	-1 642 748	-1 587 000	-1 498 000	-1 625 000	
Netto	-1 498 864	8 901 852	8 901 852	-1 298 000	-1 176 000	-1 271 000	
Kaupunginkanslia - Stadskansliet							
Tulot - Inkomster	281 829	150 500	150 500	180 000	190 000	200 000	
Menot - Utgifter	-3 894 591	-4 376 139	-4 483 379	-4 520 000	-4 590 000	-4 640 000	
Netto	-3 612 763	-4 225 639	-4 332 879	-4 340 000	-4 400 000	-4 440 000	
Kulttuuri ja hyvinvointi - Kultur och fritid							
Tulot - Inkomster	485 730	329 900	329 900	304 900	305 000	305 000	
Menot - Utgifter	-2 943 148	-2 868 175	-2 868 175	-3 032 374	-3 032 000	-3 032 000	
Netto	-2 457 418	-2 538 275	-2 538 275	-2 727 474	-2 727 000	-2 727 000	
Sivistystoimi - Bildningsväsendet							
Tulot - Inkomster	3 546 626	3 489 050	3 489 050	3 369 050	3 369 000	3 369 000	
Menot - Utgifter	-29 568 721	-30 202 982	-30 202 982	-31 880 498	-31 880 000	-31 880 000	
Netto	-26 022 096	-26 713 932	-26 713 932	-28 511 448	-28 511 000	-28 511 000	
Elinkeinopalvelut - Näringslivstjänster							
Tulot - Inkomster	1 502 275	1 313 500	1 313 500	1 352 905	1 393 492	1 435 297	
Menot - Utgifter	-5 641 700	-6 110 185	-6 110 185	-6 332 787	-6 396 115	-6 460 076	
Netto	-4 139 425	-4 796 685	-4 796 685	-4 979 882	-5 002 623	-5 024 779	
Kaupunkikehitys - Stadsutveckling							
Tulot - Inkomster	6 677 311	2 211 800	2 211 800	2 654 160	2 707 243	2 761 388	
Menot - Utgifter	-15 134 829	-13 288 138	-13 288 138	-13 909 663	-14 466 050	-15 044 692	
Netto	-8 457 517	-11 076 338	-11 076 338	-11 255 503	-11 758 806	-12 283 304	
HULEVESIIYKIKKÖ - DAGVATTENENHETEN							
Tulot - Inkomster	284 338	284 000	284 000	285 420	286 847	288 281	
Menot - Utgifter	-120 414	-96 900	-96 900	-97 385	-97 871	-98 361	
Netto	163 923	187 100	187 100	188 036	188 976	189 921	

Valmistelun aikataulu

Talousarvion laadintaan liittyvät oleelliset päivämäärät:

- 9.6.2026 Valtuuston talousarvio lähetekeskustelu
- 15.6.2026 Taloussuunnittelun valmistelun linjaukset ja raami kaupunginhallituksessa.
- 16.6.2026 Operatiivinen ohjeistus vastuualueille.
- 16.9.2026 Vastuualueiden talousarvio- ja suunnitelmaehdotusten on oltava tallennettuna taloussuunnitelmaohjelmaan. Myös investointiehdotukset ja henkilöstösuunnitelmat on palautettava em. päivämäärän mennessä.
- 9.10.2026 Tekstiosat molemmilla kielillä viimeistään valmiina.
- 23.10.2026 Talousarvioesitykset käsitelty lautakunnissa ja Loviisan Vesiliikelaitoksen johtokunnassa.

Iltakoulu - valtuutetut ja viranhaltijat.
- 2.11 ja 9.11.2026 Talousarvion 2027 ja taloussuunnitelman 2027–2029 käsittely kaupunginhallituksessa.
- 9.12.2026 Talousarvion 2027 ja taloussuunnitelman 2027–2029 käsittely kaupunginvaltuustossa.

Talousarvion sitovuus

Sitovat tavoitteet ja tulostavoitteet Loviisan kaupungin tasolla

Taloussuunnitelmakauden 2027–2029 tavoitteeksi asetetaan kustannuskurin ylläpitämistä sekä pysyvien rakenteellisten, tuottavuutta parantavien ja kustannuksia alentavien ratkaisujen löytäminen siten, että Loviisan kaupungin talous on jatkossakin terveellä pohjalla ja tasapainoinen.

- Suunnitelmakaudella poistotason on oltava realistinen ja suhteessa vuosikatteeseen.
- Lainakanta per asukas pysyy kohtuullisella tasolla. Laskennallinen lainanhoitokate ei pitkällä aikavälillä merkittävästi alita kuntien keskimääristä lainanhoitokatetta.

Loviisan kaupungin sitovat tavoitteet kaupunginvaltuustoon nähden:

Tuloslaskelmaosa

- kaupungin vuosikate
- vastuualueiden toimintakate.

Investointiosa

- investointien yhteismäärä
- hankekohtaisina investointeina kustannusarvioltaan yli 100 000 euron hankkeet.

Rahoitusosa

- pitkäaikaisten lainojen enimmäismäärä
- lainat per asukas.

Sitovat tavoitteet ja tulostavoitteet liikelaitoksessa

Vesiliikelaitokselta edellytetään samanlaisia toiminnan kehittämiseen ja tuottavuuden lisäämiseen tähtääviä toimenpiteitä kuin vastuualueilta. Vesiliikelaitoksen on pystyttävä kattamaan kertyneet alijäämät suunnitelmakaudella. Tuottavuutta on lisättävä ja toimintoja aktiivisesti kehitettävä. Hinnankorotusten on oltava maltillisia.

Tuottavuuden toteutumista mitataan toimintakulujen ja tuotettujen kuutioiden suhteella. Liikelaitoksen johtokunnan tulee päätöksillään tukea Loviisan kaupungin tavoitteiden saavuttamista. Vesiliikelaitos on osa kaupunkia ja sen ulkoisen tuloslaskelman erät yhdistellään tilinpäätöksessä kaupungin tuloslaskelmaan riveittäin.

Vesiliikelaitoksen sitovat tavoitteet:

Tuloslaskelmaosa

- tilikauden 2027 tulos oltava vähintään + 50 000 euroa.

Tase

- kertyneen alijäämän kattaminen suunnitelmakaudella.

Investointiosa

- investointien yhteismäärä.

Rahoitusosa

- vesiliikelaitokselle myönnettävien lainojen enimmäismäärä.

Talousarvion laadinnan yhteydessä arvioidaan pitkäaikaisten lainojen tarve, joille asetetaan enimmäisnostoraja.

Sitovat tavoitteet ja tulostavoitteet tytäryhtiöissä

Loviisan kaupungin omistamien kiinteistöosakeyhtiöiden talouden on oltava tasapainossa ja terveellä pohjalla suunnitelmakauden 2026–2028 aikana.

Loviisan Asunnot Oy:ltä edellytetään kannattavaa toimintaa siten, että yhtiö pystyy itsenäisesti ja taloudellisesti terveellä pohjalla järjestämään vuokra-asuntotoimintaa.

Kaikissa tytäryhteisöissä noudatetaan Loviisan kaupungin konserniohjeen mukaista konsernipolitiikkaa. Osakeyhtiöiden hallitusten tulee päätöksillään tukea Loviisan kaupunkikonsernin tavoitteiden saavuttamista.

Kaupunkikonsernin yhteenlaskettu lainamäärä asukasta kohden pyritään pitämään tilinpäätöksen 2026 tason alla eikä se saisi ylittää kuntakonsernien keskimääristä tasoa.